

Retour: 5201AC100

De heer ir. M.H.P. van Dam
Staatssecretaris van Economische Zaken
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Datum
30 september 2016
Onderwerp
Inzake waterschade en ijs-stormschade in
Zuidoost-Nederland

Contact
06 21 232 592
Kees.van.heesbeen@zlto.nl

Kenmerk
16mvdDoor273ija

Excellentie,

In onze eerdere brieven van 30 juni en 7 juli jl. hebben wij de kwestie inzake de waterschade en ijsstormschaade in Zuidoost-Nederland reeds onder uw aandacht gebracht. Naar aanleiding van de Kamerbrieven van 1 juli en 1 september jl. (kenmerken: DGAN-PAV / 16100983 en DGAN-PAV / 16127204) en de op 29 juli jl. verschenen Voortgangsrapportage (kenmerk: DGAN-PAV / 16114362), komen wij middels deze brief weer bij u op deze kwestie terug, omdat is gebleken dat de door de land- en tuinbouwsector als gevolg van de extreme weersituatie van mei en juni jl. geleden schade in de praktijk helaas niet redelijkerwijs verzekeraar was – en is.

Om die reden doen wij via deze weg een dringend beroep op u om:

1. een onafhankelijke commissie in te stellen die de totale schade vaststelt en op grond daarvan ook de aard en omvang van de niet redelijkerwijze verzekerbare schade vaststelt. Vervolgens kan deze commissie inzake haar bevindingen aanbeveling doen voor het in het leven roepen van een noodfonds.
2. op korte termijn in samenspraak met de sector en de verzekeraars alsnog een verzekeringspakket te ontwikkelen dat er wel toe leidt dat oogstschade als gevolg van extreme weersituaties een redelijkerwijs verzekeraar risico is.
3. voor de lange termijn zijn wij zeer bezorgd over de schade van het veranderende klimaat aan met name ondernemers in de primaire sector en vragen dan ook om een gedegen onderzoek naar deze effecten en een advies met bij behorende maatregelen. Uiteraard zal de land- en tuinbouw zelf ook met suggesties komen in deze.

Onze verzoeken lichten wij hierna nader toe.

1. Doelstelling Brede Weersverzekering: alle gewassen zijn voor alle ongunstige weersomstandigheden verzekerd

Zoals uit de brief van 1 juli jl. volgt, is op initiatief van de overheid op 19 maart 2004 in de landen tuinbouwsector de zogenaamde Brede Weersverzekering ingevoerd. Het doel van invoering van deze verzekering was, dat oogst- of teeltplanschade als gevolg van extreme weersituaties vanaf dat moment een verzekerbare risico is en dat schaderegelingen voor dergelijke risico's daardoor niet meer aan de orde zouden hoeven zijn. Wij verwijzen u daarvoor naar hetgeen toenmalig minister C.P. Veerman, de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, daarover destijds opmerkte:

“Voor de volledigheid wijs ik u erop dat met het tot stand komen van de verzekeringen als gevolg van de verstrekte garantiesubsidies, het optreden van schade door zware regenval een in beginselverzekerbare risico is. Schaderegelingen voor dergelijke risico's in de toekomst zijn derhalve niet meer aan de orde.”¹

Met de invoering van de Brede Weersverzekering zouden dus alle gewassen voor alle ongunstige weersomstandigheden verzekerd zijn. Althans, dat was het uitgangspunt.

Met een beroep op dit uitgangspunt heeft u het in onze brieven van 30 juni en 7 juli jl. geuite verzoek, om het door de extreme weersituatie getroffen gebied als “rampgebied” aan te merken in de zin van artikel 3 van de Wet tegemoetkoming schade bij rampen (hierna: “Wts”), zodat de onevenredig getroffen land- en tuinbouwsector financieel tegemoet kan worden gekomen, ook afgewezen. Wij begrijpen de gedachte achter die afwijzing op zich, maar het genoemde uitgangspunt blijkt in de praktijk echter illusoir te zijn.

2. Doelstelling Brede Weersverzekering is niet gehaald

Helaas is naar aanleiding van de extreme weersituatie van mei en juni jl. gebleken, dat oogstschade als gevolg van extreme weersituaties geen redelijkerwijs verzekerbare risico is.

Van “redelijkerwijs verzekerbare” is sprake, als het risico in het algemeen niet van dekking wordt uitgesloten in polissen van schadeverzekeringen, dan wel het risico verzekerbare is zonder dat zeer beperkende voorwaarden gelden en/of zonder dat er zeer hoge kosten tegenover staan.²

¹ Kamerstukken II 2003/04, 24 071, nr. 64.

² Kamerstukken II 1996/97, 25 159, nr. 3, p. 15.

Aan die eis wordt met de Brede Weersverzekeringen, die worden aangeboden door drie verzekeraars: de Onderlinge Hagelverzekering Maatschappij AgriVer B.A. (hierna: "AgriVer"), Verenigde Hagel en Onderlinge Fruittelers Hagelverzekering OFH (hierna: "OFH"), niet voldaan. Ter onderbouwing van deze conclusie hebben wij niet alleen de polisvoorwaarden van deze verzekeraars gezien, maar hebben wij ook onderzocht op welke wijze verzekeraars in de praktijk te werk gaan. Onze bevindingen treft u aan in het als bijlage bij deze brief gehechte "zwartboek". Een aantal belangrijke conclusies die in dit zwartboek worden getrokken, zijn de volgende:

- Uit de polisvoorwaarden van de verschillende verzekeraars volgt dat de risico's in veel gevallen van dekking worden uitgesloten. Zo volgt bijvoorbeeld uit de polisvoorwaarden van Verenigde Hagel dat schades die bij snijbloemen door zware regen optreden en schade die op producten van boomkwekerijen optreden als die minder dan een verzekeringsjaar in de bodem staan, zijn uitgesloten van dekking. Daarnaast geven verzekeraars aan dat schade door zowel inundatie als overloop van beken zijn uitgesloten van dekking;
- Verder worden er door de verzekeraars heel strenge eisen gesteld aan de oorzaak van de schade. Zo komt bij AgriVer schade als gevolg van ziekte niet voor vergoeding in aanmerking, ook niet als die ziekte direct is veroorzaakt door een wel verzekerde ongunstige weersomstandigheid;
- Ook geldt dat een eventuele schadevergoeding beperkt is tot de geleden schade op het verzekerde perceel. Daarbij stelt AgriVer bij regenschade nog de aanvullende eis dat een oppervlak van minimaal 150 ha getroffen moet zijn en eist Verenigde Hagel dat de schade niet voor vergoeding in aanmerking komt als alleen delen van een perceel zijn getroffen en deze deeloppervlakten in totaal kleiner zijn dan 8% van het totaal aan oppervlakten dat de betreffende tuinder of agrariër heeft verzekerd;
Van belang is ook, dat OFH en AgriVer expliciet de bevoegdheid hebben voorbehouden om de uitkeringen te verminderen als de premie-inkomsten over dat jaar niet voldoende zijn voor betaling van alle schadevergoedingen en kosten;
- De premies in relatie tot de uit te keren vergoedingen zijn erg hoog. Zelfs met de rijkssubsidie is het voor veel ondernemers een barrière om zich te verzekeren. Daar komt bij dat van de 100 % subsidie nog de assurantiebelasting af gaat. Feitelijk is dan de bijdrage van de Rijksoverheid aanmerkelijk lager.
- Voor wat betreft de praktische uitwerking van de verzekeringen geldt, dat de vele tuinders en agrariërs die in de contractteelt werkzaam zijn, zich niet kunnen verzekeren. Voor de contractteelt geldt namelijk dat de eigenaar van de grond niet de eigenaar van het gewas is, waardoor het verzekeringstechnisch onmogelijk blijkt te zijn om het gewas te verzekeren;
- Verzekeraars kunnen eenzijdig de verzekering opzeggen.
- Tot slot volgt uit een enquête die is gehouden onder de leden van de LLTB dat de belangrijkste redenen om geen verzekering af te sluiten zijn, dat de verzekering

een te beperkte dekking heeft, er hoge eisen worden gesteld aan het eigen risico en de premie te hoog is.

Gelet op de voornoemde omstandigheden en de nadere uitwerking daarvan in het zwartboek, kan geen andere conclusie worden getrokken dan dat door de verzekeraars:

- zeer veel risico's van de dekking zijn uitgesloten;
- zeer veel (onredelijk) beperkende voorwaarden worden gesteld, en;
- de verzekeringen slechts kunnen worden aangegaan tegen zeer hoge kosten.

Oogstschade als gevolg van extreme weersituaties is gelet hierop dus geen redelijkerwijs verzekeraar risico. De doelstelling die met de invoering van de Brede Weersverzekering werd beoogd: "alle gewassen zijn voor alle ongunstige weersomstandigheden verzekerd" wordt in de praktijk dus in geen geval gehaald.

3. Oogst- en teeltplanschade moet conform het uitgangspunt vergoed worden

Uit de Wts volgt het uitgangspunt dat de als gevolg van een "ramp" geleden oogst- en teeltplanschade voor een tegemoetkoming in aanmerking komt, tenzij daarvoor een toereikend alternatief zoals een verzekering in het leven is geroepen (zie artikel 4 van de Wts).

Nu naar aanleiding van de extreme weersituatie van mei en juni jl. is gebleken dat de op 19 maart 2004 ingevoerde Brede Weersverzekering helaas geen afdoende alternatief vormt voor het in artikel 4 van de Wts opgenomen uitgangspunt, herleeft het uitgangspunt van de Wts dat de door de agrariërs en tuinders als gevolg van een "ramp" geleden oogst- en teeltplanschade voor een tegemoetkoming in aanmerking komt.

Om die reden zijn wij zeer teleurgesteld in het tot op heden niet toekennen van steun via een noodfonds en constateren wij dat de eerste bedrijven die zijn getroffen door dit extreme weer omvallen. Via deze weg doen wij dan ook een dringend beroep op u om:

1. een onafhankelijke commissie in te stellen die de totale schade vaststelt en op grond daarvan ook de aard en omvang van de niet verzekerbare schade vaststelt. Vervolgens kan deze commissie inzake haar bevindingen aanbeveling doen voor het in het leven roepen van een noodfonds.
2. voor de toekomst in samenspraak met de sector en de verzekeraars alsnog een verzekeringspakket te ontwikkelen dat er wel toe leidt dat oogstschade als gevolg van extreme weersituaties een redelijkerwijs verzekeraar risico is.

Deze beide verzoeken werken wij hierna nader uit.

4. Verzoek tot instellen incidenteel Noodfonds voor niet-verzekerbare schade

Voor wat betreft het verzoek tot het in het leven roepen van een incidenteel Noodfonds, ter beoordeling door een onafhankelijke commissie, voor de niet-verzekerbare schade, zou wat ons betreft conform het bepaalde in artikel 4 van de Wts het uitgangspunt moeten zijn dat de tuinders en agrariërs die als gevolg van de extreme weersituatie zijn getroffen een tegemoetkoming ontvangen voor de door hen geleden schade die (i) niet redelijkerwijs verzekeraar was, (ii) die niet elders kan worden verhaald en (iii) die niet vermijdbaar was.

Ten aanzien van de toepasselijkheid van de Wts merken wij op dat de extreme weersituatie van mei en juni jl. hoe dan ook onder het begrip "ramp" valt (zie ook het dossier).

De extreme weersituatie had namelijk concreet tot gevolg gehad dat er zo'n 143.000 ha aan akker- en tuinbouwgrond is getroffen door de extreme weersituatie: hele oogsten zijn verloren gegaan, planten zijn gestikt of zijn gestopt met groeien, er zijn ziektes uitgebroken en graslanden zijn onverkoopbaar geworden.

Uit het dossier volgt dat op basis van de gewaspercelen de uiteindelijke schadebedragen aan gewassen €285 miljoen euro bedragen. Daarvan is een zeer groot deel niet redelijkerwijze verzekeraar zoals eerder is aangegeven. De daadwerkelijke schade kan nog hoger uitvallen zodra de werkelijke effecten na de oogst zichtbaar worden. Verder is sprake van €131 miljoen euro schade aan gebouwen (buiten de glastuinbouwschade) betrekking hebbende op 38.000 panden in Brabant en 14.000 panden in Limburg.

Schade aan gewassen:

Nu wij hiervoor constateerden dat het overgrote deel van de geleden schade niet wordt gedekt door de juist voor dit doel in het leven geroepen Brede Weersverzekeringen, is het gevolg daarvan, dat de geleden schade vrijwel volledig voor rekening van de tuinders en agrariërs komt, ook als zij wél een Brede Weersverzekering hadden afgesloten. De problemen die hierdoor binnen de land- en tuinbouwsector zijn ontstaan zijn zo urgent dat vele agrariërs en tuinders geen nieuwe (financiële) tegenslagen meer kunnen verwerken. De financiële reserves die er nog zijn, moeten namelijk worden aangewend om de geleden schade als gevolg van de extreme weersituatie te herstellen of om van anderen gewassen in te kopen om hun veestapel van voldoende voedsel te kunnen (blijven) voorzien. Het doen van investeringen om in de toekomst concurrerend te kunnen blijven, is in geen geval meer mogelijk.

Schade aan gebouwen:

Ook op dit terrein zien we dat ondernemers te kampen krijgen met onvoorziene kosten en onverzekerbare schade. Zo sloten een aantal verzekeraars op voorhand verzekering van (oude) asbestdaken uit. Ook is de milieudekking rond asbestsanering in veel gevallen uitgesloten of niet opgenomen in de polis. Daarnaast komen de kosten van vervangingsinvesteringen als gevolg van de dakschade op een ongelegen moment en leidt

dit tot een onvoorziene kostenverzwaring van de onderneming. Daarbij doelen wij op onder meer schade aan isolatie of elektrische installaties.

Het was een ramp:

Met recht kan er dan ook gesproken worden van een (landbouw) "ramp". Wij verwijzen daarvoor ook naar de uitwerking die aan dit begrip werd gegeven naar aanleiding van de hevige regenval op 13 en 14 september 1998 en 27 en 28 oktober 1998.³ Van belang is namelijk dat het KNMI zelf heeft aangegeven dat de extreme weersituatie van mei en juni jl. een situatie is die slechts één keer in de 100 jaar voorkomt en dat de totale hoeveelheid regen over de hele maand juni (30 mei – 30 juni) 230 – 270 mm bedroeg. Dat is ruim boven de maandwaarden die ooit eerder in juni zijn gemeten. Zowel in De Bilt als in het Belgische Ukkel is de laatste 100-200 jaar namelijk nooit meer dan 180 mm neerslag per maand geregistreerd. Daarmee gaat de maand juni 2016 de geschiedenisboeken in als natste maand ooit in Nederland.

Overigens merken wij nog op dat het instellen van een Noodfonds – bovenop de reeds bestaande (niet werkende) verzekeringen – ook op grond van het Europese recht is toegestaan. Uit artikel 25 lid 10 van Verordening (EU) 702/2014 volgt namelijk dat een lidstaat bij een extreme weersituatie naast of bovenop een bijdrage aan een verzekeringspremie, een Noodfonds mag openstellen:

"De steun en eventuele andere ontvangen betalingen ter compensatie van de verliezen, waaronder betalingen op grond van andere nationale of uniale maatregelen of in het kader van een verzekeringspolis voor de schade waarvoor de steun wordt verleend, bedragen niet meer dan 80% van de in aanmerking komende kosten."

³ Kamerstukken II 1998/99, 24 071, nr. 36 en Kamerstukken II 1998/99, 24 071, nr. 39.

Tot slot wijzen wij er nog op dat artikel 30 van deze Verordening uitdrukkelijk de mogelijkheid biedt om ook steun te verlenen voor het herstel van de geleden schade. Die vergoedingsmogelijkheid bieden de aanbieders van een Brede Weersverzekering op grond van de polisvoorwaarden niet.

5. Toekomst: herziening verzekeringspakket

Het instellen van een incidenteel Noodfonds, vormt uiteraard geen oplossing voor de lange termijn en toekomstige extreme weersituaties. Nu de kans op herhaling van extreme weers-omstandigheden als de onderhavige vanwege de klimaatverandering – helaas – wel reëel is, stellen wij voor de toekomst het volgende voor:

- In samenspraak met de sector en de verzekeraars dient op korte termijn (liefst 2017) een zodanig verzekeringspakket te worden ontwikkeld dat deelname aan die verzekering ertoe leidt dat "alle gewassen verzekeraar zijn voor alle ongunstige weersomstandigheden" en dat deelname aan die verzekeringen daadwerkelijk bereikbaar is voor een grote groep deelnemers, en;

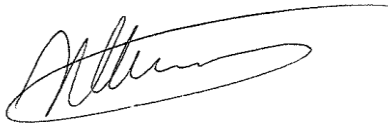
- Er dient in samenwerking met alle betrokken partijen een structurele voorziening in de vorm van een Deltaplan Klimaatadaptatie te worden geschapen voor extreme weersituaties die zich in de toekomst voordoen.

Het doel van de voornoemde acties zou wat ons betreft moeten zijn, dat op deze manier een sluitende regeling voor toekomstige extreme weersituaties wordt ontworpen die er bovendien toe leidt dat oogst- of teeltplanschade ten gevolge van extreme weersituaties een redelijkerwijs verzekeraar risico wordt. Het instellen van een incidenteel Noodfonds conform de Wts – zoals dat nu wel vereist is – zou voor toekomstige extreme weersituaties dan ook niet meer aan de orde hoeven zijn. Graag treden wij hierover met u in gesprek.

6. Slot

Uit de Wts volgt het uitgangspunt dat de als gevolg van een "ramp" geleden oogst- en teeltplanschade voor een tegemoetkoming in aanmerking komt, tenzij daarvoor een toereikend alternatief zoals een verzekering in het leven is geroepen. Nu naar aanleiding van de extreme weersituatie van mei en juni jl. is gebleken dat oogst- en teeltplanschade als gevolg van extreme weersituaties geen redelijkerwijs verzekeraar risico is, verzoeken wij om een onafhankelijke commissie in het leven te roepen die de rechtvaardiging van een incidenteel noodfonds kan onderbouwen.

Uiteraard zijn wij graag bereid om onze visie mondeling aan u toe te lichten.

J.A.M. Huijbers
Voorzitter ZLTO

L. Faassen
Voorzitter LLTB/vice voorzitter LTO Nederland